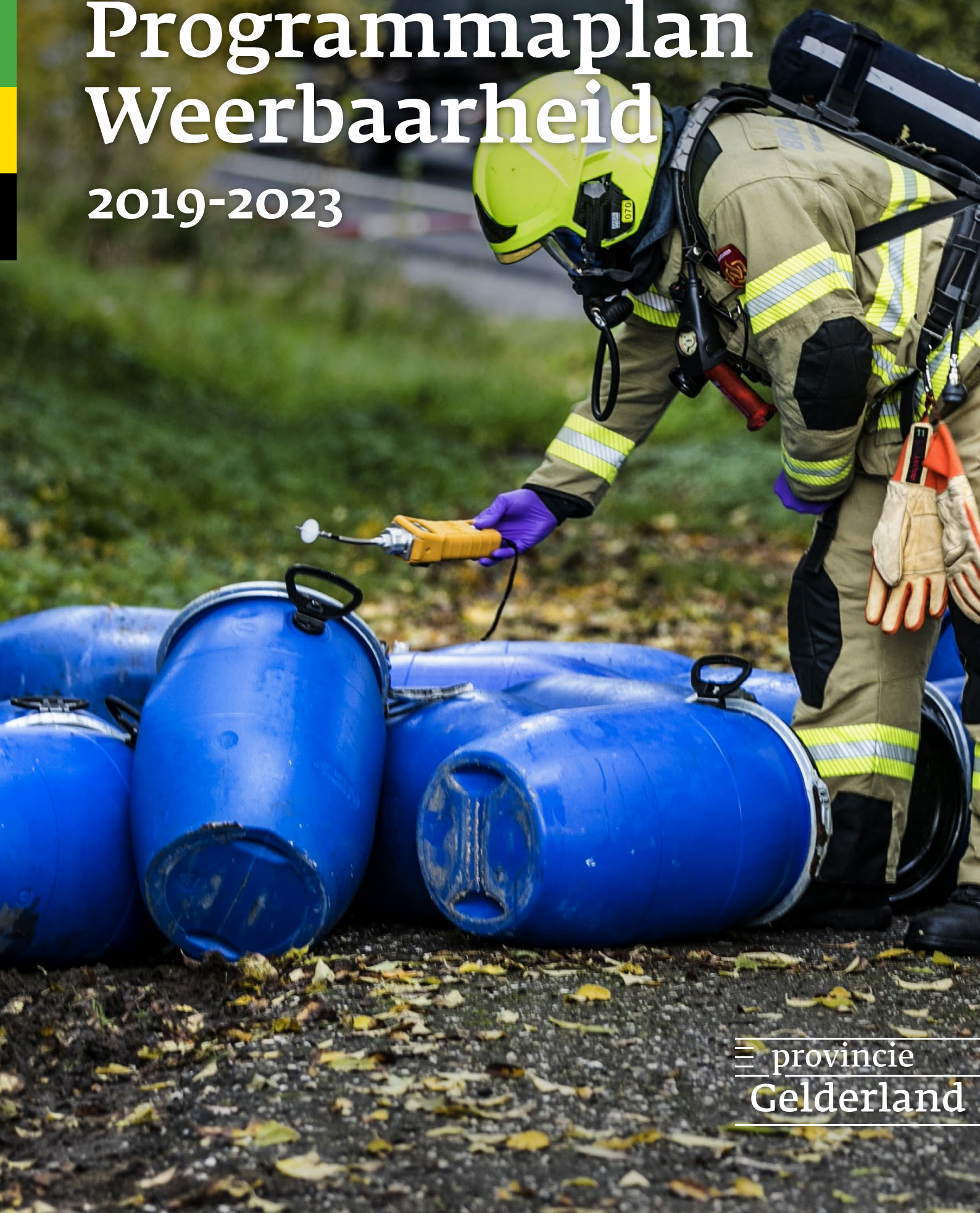

Programmaplan Weerbaarheid

2019-2023

Inhoud

1. Visie	3
1.1 Context	4
1.2 Aanleiding	4
2. Ambitie programma Weerbaarheid en de 4 actielijnen	5
3. Strategie en afbakening	7
3.1 Strategie	7
4. Begroting	9
Bijlage 1	10
Bijlage 2 - Uitwerking projecten programma Weerbaarheid	12
Agenda Veilig Buitengebied	14
Ariadne project	16
Veilige bedrijventerreinen	19
Ondermijningsbeelden en Rode Draden Beeld	21
Verkenning Weerbaarheid en Integriteit	22
Data en Weerbaarheid	23
#Studentalert en #Leerlingalert	24
Ondermijningsconferentie raads- en statenleden	26
Bijdrage districtelijke projecten	27
Bijdrage lokale pilots	29
Bijlage 3	30
Input voorzitters DVO's ten behoeve van het programmaplan	30

1. Visie

Ondermijnende criminaliteit is een sluipend gif dat langzaam maar zeker leidt tot het afsterven van de wortels van de democratische rechtstaat en gaat ten koste van economische sectoren. Deze aantasting wordt ook wel het ondermijnende effect van georganiseerde criminaliteit genoemd. Georganiseerde criminaliteit is dan de oorzaak, het ondermijnende effect op de samenleving is één van de gevolgen – en niet per se het door de criminelen beoogde effect. Ondanks de expliciete bedoeling leiden criminele activiteiten van dit soort wel tot een ontwrichting van de samenleving. Ondermijnende criminaliteit duidt op georganiseerde criminaliteit, die de legale en beoogde werking van het samenlevingssysteem aantast (Rapport Ondermijning Ondermijnd, 2016).

De aard en omvang van de georganiseerde criminaliteit, de vaak nauwe verwevenheid met legale sectoren in de maatschappij en de beperkingen waar de verschillende overheidsinstanties tegenaan lopen als zij hier monodisciplinair tegen willen optreden, maken dat deze criminaliteitsvorm het beste met een integrale overheidsaanpak te lijf kan worden gegaan. Het gaat hierbij om de gezamenlijke aanpak door overheden en overheidsdiensten tegen de georganiseerde criminaliteit om te voorkomen dat de onderwereld de bovenwereld binnendringt. Een georganiseerde, weerbare overheid tegenover georganiseerde criminaliteit.

Alleen door goede samenwerking kan de georganiseerde ondermijnende criminaliteit effectief worden bestreden. Het zorgen voor een vrije, veilige en rechtvaardige samenleving is een kerntaak van de overheid. Wij willen de integrale aanpak tegen ondermijnende criminaliteit in Gelderland aanmoedigen, ondersteunen en faciliteren.

Dat doen we vanuit onze unieke positie als provinciaal middenbestuur. Wij zitten niet aan tafel bij de klassieke veiligheidsoverleggen, de driehoeken, waar gemeenten, politie en Openbaar Ministerie elkaar treffen om keuzes te maken. Keuzes in de aan te pakken veiligheidsproblemen met schaarse handhavings- en opsporingscapaciteit. Het is ook niet nodig om hier aan tafel te zitten, want veiligheidsproblemen zijn veel breder aan te pakken dan alleen door repressie.

Wij gaan uit van een aanvullende aanpak. Door “problemen” niet te zien als veiligheidsvraagstukken maar als economische, sociale, toeristische of breed maatschappelijke vraagstukken zien wij veel meer mogelijkheden om deze opgaves aan te pakken. Zo is het probleem dat er steeds meer drugsproductie vanuit boerenschuren of loodsen plaatsvindt niet effectief aan te pakken door meer strafrechtelijke onderzoeken hierop “te draaien”. Daar is de politiecapaciteit niet toereikend voor en het effect te marginaal. Het in beeld krijgen van vrijkomende agrarische bebouwing en het acteren hierop voordat er op een verkeerde wijze gebruik van wordt gemaakt is vele malen effectiever.

Met het programma willen we juist deze aanpak breed gaan inzetten op tal van onderwerpen waar veiligheidsvraagstukken onze provinciale taken raken. Dit zorgt ervoor dat wij complementair zijn aan de veiligheidsaanpak van onze Gelderse partners.

Het doel dat we willen bereiken is om Gelderland de komende jaren weerbaarder te maken tegen de invloeden van ondermijnende criminaliteit.

1.1 Context

Het onderwerp Weerbaarheid is niet uit de lucht komen vallen. In de jaren 90 is duidelijk geworden dat de criminele onderwereld bezig is de legale bovenwereld te infiltreren. Criminelen maken met illegaal verdiend geld aanspraak op vergunningen, subsidies en overheidsopdrachten onder andere voor het witwassen van geld. Die verweving van onder- en bovenwereld is een sluipend proces waarbij ook de ongewenste beïnvloeding van overheden (ambtenaren, bestuurders) een realiteit is die in toenemende mate in beeld komt. Diverse initiatieven in het land zijn opgezet om hiertegen op te treden.¹

De provincie Gelderland is onderdeel van de politieregio Oost-Nederland die naast de provincie Gelderland ook de provincie Overijssel beslaat. Politie, Openbaar Ministerie en RIEC zijn op deze schaal georganiseerd terwijl gemeenten veelal in de districten (Gelderland-Zuid, Gelderland-Midden en Noord en Oost-Gelderland) georganiseerd zijn op dit onderwerp. Binnen deze districten bloeit de aandacht voor en aanpak van ondermijning steeds verder op. Voorbeelden zijn het samenwerkingsproject Samen Weerbaar in Gelderland-Midden en de IGP (intergemeentelijke projecten) aanpak in Gelderland-Zuid.

Op een regionale schaal is het versterkingsplan Ondermijning regio Oost-NL opgesteld dat de komende jaren wordt uitgevoerd. Hoewel het hier om een regionaal plan gaat, is er veel versterking van de districten in opgenomen. Het opstellen en uitvoeren van het plan is in handen van het platform Ondermijning, een overleg tussen diverse overheden waaronder de provincies Gelderland en Overijssel.

1.2 Aanleiding

In Gelderland is de problematiek onder de provinciale politieke aandacht gekomen door tal van factoren, waarvan drie in bijzonder:

1. Al jaren wordt tijdens de gemeentebezoeken van de Commissaris van de Koning aandacht geschonken aan integriteit en weerbaarheid.
2. De aandacht voor de toename van drugsdumpingen in Gelderland vanaf 2016, leidde ertoe dat diverse politieke fracties hebben gevraagd om een programma te ontwikkelen op ondermijning. In het coalitieakkoord ‘Samen voor Gelderland’ is die ambitie andermaal bevestigd en nader geduid.
3. De verkenning die in onze opdracht door de heer Kaiser is uitgevoerd en een beeld heeft opgeleverd van de rol en koers van de provincie in het beleidsdomein van ondermijning.

Bij het formuleren van de eerste Statenbrief over dit onderwerp (Weerbare Overheid, 2017 – 003838) bleek dat het onderwerp Weerbaarheid nog niet uit ontwikkeld was, niet in één concreet project te vatten is en in nauwe samenwerking met onze Gelderse veiligheids- en overheidspartners moet worden opgepakt. Er is daarom gekozen om dit in de vorm van een programma te doen waarin de doorontwikkeling van het onderwerp Weerbaarheid een belangrijke rol heeft.

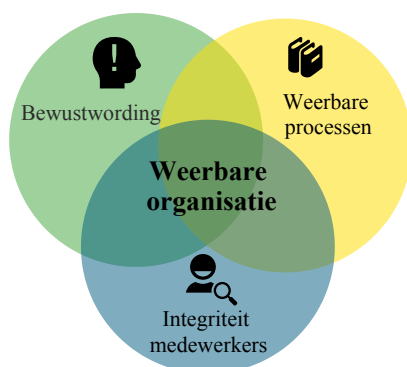
¹ In 2003 is de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen (Wet Bibob) door het openbaar bestuur in werking getreden. In 2008 werden de RIEC's (Regionale Informatie en Expertise Centra) opgezet en wordt met name in de zuidelijke provinciën tussen overheidsinstanties samengewerkt in diverse samenwerkingsverbanden (o.a. Taskforce Zeeland-West-Brabant, Samen Sterk tegen dumpingen). In december 2016 verscheen het rapport 'Ondermijning Ondermijnd' van de NSOB (Nederlandse School voor Openbaar Bestuur) waarin het belang van een integrale en regionale aanpak van ondermijnende criminaliteit weer werd onderstreept.

2. Ambitie programma Weerbaarheid en de 4 actielijnen

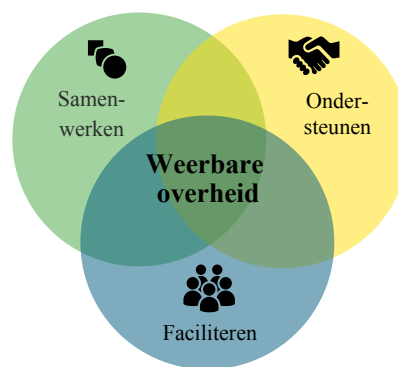

De provincie Gelderland heeft vanwege haar verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het openbaar bestuur en in haar rol als “overheid” de taak zich te weren tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Het is onze ambitie om met vier programmalijnen vorm te geven aan de uitvoering van dit programma.

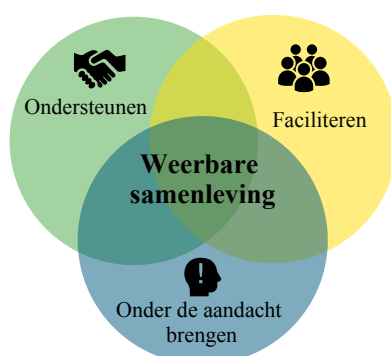
De eigen provinciale weerbaarheid versterken.

De Gelderse ketenpartners ondersteunen, aanmoedigen en faciliteren bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Maatschappelijke initiatieven tegen ondermijning ondersteunen, faciliteren en onder de aandacht brengen.

Een bijdrage leveren aan het inzichtelijk maken van de omvang van ondermijnende criminaliteit door middel van het faciliteren en het uitvoeren van data projecten en onderzoek.

Figuur 1: programmalijnen Weerbaarheid

Programmalijn 1: Weerbare organisatie

Een betere wereld begint bij jezelf en weerbaarheid en integriteit beginnen met bewustwording. We kunnen pas een weerbare overheid zijn als we ons bewust zijn van de aanwezigheid en verschijningsvormen van ondermijnende criminaliteit. Ook de eigen weerbaarheid van de provinciale organisatie moet op orde zijn. De integriteit en weerbaarheid van overheidspersoneel vormt daarom een essentieel onderdeel in de aanpak van ondermijnende criminaliteit. In deze programmalijn kijken we dus naar onze “eigen” weerbaarheid en integriteit en versterken deze in de organisatie.

Programmalijn 2: Weerbare overheid

Gelderland heeft met 51 gemeenten, het Openbaar Ministerie, de politie en de belastingdienst veel veiligheidspartners die zich inzetten voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Al deze overheidspartners ontwikkelen initiatieven en inzet op hun eigen schaal op dit thema. Als provincie kunnen wij aansluiten en faciliteren bij nieuwe en bestaande projecten en initiatieven ter ondersteuning van ketenpartners. Ondermijningsaanpak is nog geen vanzelfsprekend thema voor een provincie, maar deze veiligheidsproblematiek raakt de provincie in tal van haar ambities. Een onveilig buitengebied raakt onze ambities op een vitaal platteland, een gezonde recreatiesector en onze mooie (en nog schone) natuurgebieden.

Het in beeld krijgen van de mogelijkheden van de provincie bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit, met name in het buitengebied, is geen kwestie van een druk op de knop. De uitdaging ligt erin te gaan ontdekken hoe we met de inzet van provinciaal beleid tegendruk kunnen bieden tegen ondermijnende criminaliteit. In deze programmalijn gaat het dus ook om het proactief zelf aanpakken van ondermijningsproblematiek die onze provinciale kerntaken/ambities raakt.

Programmalijn 3: Weerbare samenleving

We vinden het belangrijk dat er bij de aanpak van ondermijning aandacht is voor kwetsbare groepen in de samenleving. Door diverse omstandigheden kunnen mensen meer vatbaar zijn voor de verlokkingen van criminaliteit. Het bieden van kansen om weerbaarder te worden of juist om uit de criminele wereld te raken is een belangrijke preventieve aanpakvorm van ondermijning. Diverse maatschappelijke initiatieven zetten zich hier al voor in en verdienen de ondersteuning en aandacht die we ze kunnen geven. Waar het gaat om deze initiatieven is een duidelijke verbinding met programma Leefbaarheid en willen we actief deze initiatieven gaan opzoeken en gesprekken met partners organiseren. In deze programmalijn gaat het dus om het ondersteunen, faciliteren en onder de aandacht brengen. Hierin zoeken we ook de samenwerking met de ministeries van J&V en BZK op hun ambities rond weerbare samenleving, zodat we elkaar versterken.

Programmalijn 4: Data, inzicht en onderzoek

Bij de aanpak van problemen, of dat nu milieutechnische, economische, sociale of veiligheidsproblemen zijn, is het gebruik van data tegenwoordig niet meer weg te denken. Voor de provincie Gelderland is het mogelijk om met behulp van (big) data veiligheidsproblemen in kaart te brengen op een schaal die voor gemeenten minder goed mogelijk is. Ook onderzoek naar veiligheidsproblematieken zijn beter in te zetten op grotere schaal. Het doel van deze lijn is om zowel de provincie als gemeenten in staat te stellen slimmer en data gedreven met hun veiligheidsproblematiek om te gaan.

3. Strategie en afbakening

3.1 Strategie

Externe strategie

Onze strategie is om nieuwe, innovatieve projecten te ondersteunen die zich onderscheiden door één of meer van de volgende elementen:

- Innovatief
- Datagedreven
- Samenwerking met meerdere partners
- Burgerinitiatief
- Oplossingen buiten de strafrechtketen

We gaan deze projecten proactief opzoeken in Gelderland, maar we willen partijen ook stimuleren om met goede ideeën te komen. Dit doen we door neer bekendheid te geven aan ons programma Weerbaarheid.

Ook willen we goede initiatieven buiten Gelderland kunnen toepassen.

We zoeken dan bijvoorbeeld gemeenten die dit met onze hulp willen oppakken.

Interne strategie

Onze strategie is verbinding zoeken met andere programma's op concrete raakvlakken en daarop concrete acties organiseren. Op de langere termijn willen we de structurele aandacht voor een speciaal veiligheidsaspect.

Denk aan het aspect veiligheid binnen de totale aanpak van bedrijventerreinen die ook een plek heeft binnen de reguliere programma's. Het programma moet daarmee een hulpmotor zijn die soms langer en soms korter aan andere programma's gekoppeld kan worden.

Afbakening

Bij de afbakening van ons programma gaat het om vier vlakken.

1. Geografisch

Het programma richt zich op Gelderland. Dat klinkt vanzelfsprekend, maar is toch goed om te benoemen als je rekening houdt met het feit dat we vallen in de politie-eenheid Oost-Nederland die ook Overijssel bevat. Dit laat onverlet dat we binnen Oost-Nederland van elkaar kunnen leren.

2. Partijen

Overheden, zelfstandige bestuursorganen, burgers en bedrijven. We kennen geen afbakening zolang het gaat om initiatieven die Gelderland ten goede komen.

3. Gezag

De provincie heeft geen rol in het keuzeproces van de strafrechtelijke aanpak van ondermijnende criminaliteit. Dat is aan de gemeenten, Openbaar Ministerie en politie. Uiteraard zoeken we afstemming met deze partners als we concrete casuïstiek van ondermijning aantreffen waarbij een strafrechtelijke aanpak gewenst is.

4. Organisatie

De programmalijn Weerbare organisatie richt zich intern op het ambtelijke deel van de organisatie.

4. Begroting

Ontwikkeling en innovatie staat centraal in het programma Weerbaarheid. Daar past een begroting bij met voldoende ontwikkelruimte om nieuwe initiatieven, die nu nog niet in beeld zijn, te kunnen financieren. De onderstaande begroting voor het programma is opgebouwd uit bestaande afspraken, ideeën die nog doorontwikkeld worden en ruimte voor nog te ontwikkelen activiteiten. Voor de jaren na 2020 gaat om een inschatting van de benodigde financiering. De daadwerkelijke beschikbaarstelling zal op de reguliere P&C momenten aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

Bedragen x 1000€	2020	2021*	2022*	2023*
Programmalijnen Weerbaarheid	550	900	900	900
Structureel budget**	50	50	50	50
Verwijderen drugsafval***	136	0	0	0
Ariadne****	129	200	130	p.m.
Totaal	865	1150	1080	950

Voor de jaren 2021 en verder betreft het een inschatting.

** Dit budget wordt gebruikt voor vaste uitgaven zoals de RIEC-bijdrage.

*** In 2021 is er een landelijke regeling voor de verwijdering van drugsafval. De financiële dekking hiervoor komt van het Rijk. Als deze regeling in werking treedt komt de Gelderse regeling te vervallen.

**** Het Ariadne project wordt door de provincie als beheerorganisatie gefaciliteerd op materieel en personeel gebied. Vandaar dat hier de materiele kosten voor het project zijn opgenomen.

Januari 2021

Uitgave
Provincie Gelderland

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 CX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl